

PŘÍBĚH ROKU

Bylo to koncem ledna, strhla se strašlivá metelice. Sníh se hnál v celých oblacích ulicemi a uličkami. Sklo v oknech bylo zvenčí polepeno vločkami, spousty sněhu se sypaly ze střech. Lidé jako by byli pořád na útěku, běželi, hnali se úprkem a padali si do náručí, chvílku se pevně drželi a měli tak aspoň na okamžik pevnou půdu pod nohama. Kočáry a koně byli jako napudrovaní, sloužící stáli zády ke kočárům a po větru, chodci se stále zdržovali v závětrí za vozy, které si jen zvolna razily cestu hlubokým sněhem. A když se konečně metelice utišila a u domů proházeli úzké pěšinky, lidé se zastavovali, když se na nich potkali. Nikdo neměl chuť udělat první krok a šlápnout do hlubokého sněhu, jen aby ten druhý mohl hladce projít. Mlčky tam stáli, až konečně, jako po ně-

jaké tiché dohodě, každý z nich obětoval jednu nohu a zabořil ji do hromady sněhu.

Navečer bylo úplné bezvětří. Nebe bylo jako vymetené, jako by bylo vyzdvíženo výše a jako by bylo průhledné. Hvězdy vypadaly zbrusu nové a některé byly nádherně modré a jasné. A mrzlo, až praštělo. Sníh na povrchu tak zledovatěl, že zrána unesl vrabce. Hopkali nahoru dolů tam, kde sníh byl odházen, ale k snědku toho mnoho nenašli; zato pořádně mrzli.

„Čim, čim!“ povídal jeden druhému, „a tomu se říká nový rok! Vždyť je horší než starý! To jsme si ten starý mohli rovnou ponechat. Jsem nespokojený a mám k tomu pádné důvody!“

„Tak, tak, lidé tady pobíhali a bouřlivě pozdravovali nový rok,“ řekl jeden malý prokřehlý vrabčák, „rozbíjeli hrnce o dveře a dočista bláznili radostí, že starý rok už odešel! I já jsem se z toho radoval, čekal jsem, že nám nastanou teplé dny, ale nebylo z toho nic. Mráz je ještě třesku-tější než předtím. Lidé se spletli v období!“

„Spletli, věru spletli!“ pravil třetí. Byl již starý a na temeni bílý. „Mají něco, čemu říkají kalendář, to je takový jejich výmysl a podle toho má všechno jít, ale když ono to právě nejde. Rok začíná, když přijde jaro, takový je běh přírody, a podle toho se já řídím!“

„Ale kdy přijde jaro?“ ptali se ostatní.

„Přijde, až přiletí čáp. Ale to je velmi neurčité, kdy přiletí, a tady ve městě o tom nikdo nic neví, to vědí lépe na venkově. Což abychom tam odletěli a čekali? Tam budeme jaru blíž.“

„Inu, bylo by to opravdu dobré!“ řekl jeden z těch, kteří tam už dlouho poskakovali, pípali, ale vlastně ještě nic nepověděli. „Já mám ovšem tady v městě přece jenom nějaké to pohodlíčko a bojím se, že by mi tam na venkově chybělo. Je tady v jednom domě jedna rodina a ta přišla na velmi rozumný nápad: připevnila ke zdi několik květináčů, velkým otvorem dovnitř a dnem ven. A v tom dně je vyříznutý otvor, tak velký, že mohu létat ven i dovnitř. Máme tam s ženou hnízdo, a tam jsme také vychovali všechny své mladé. Ti lidé to všechno zařídili ovšem proto, aby se pobavili pohledem na nás, jinak by to jistě neudělali. Sypou nám drobtý chleba, také pro svoji zábavu, a tak máme co jíst! Je o nás jaksi

postaráno. A proto si myslím, že tu s ženou zůstaneme! Jsme sice velmi nespokojeni – ale zůstaneme!“

„A my odletíme na venkov, podívat se, jestli už nepřichází jaro!“
A odletěli.

Na venkově byla tuhá zima. Mráz byl ještě o několik stupňů silnější než ve městě. Ostrý vítr dul po zasněžených polích. Sedlák, na ruku velké palčáky, seděl v saních a rozhazoval rukama, aby z nich vyhnal zimu. Bič nechal ležet na klíně, hubení koně běželi, až se z nich kouřilo, sníh křupal a vrabci poskakovali v kolejších a mrzli. „Čim! Kdy přijde jaro? Trvá to tak dlouho!“

„Tak dlouho!“ zaznělo to polem z nejvyššího pahorku, pokrytého sněhem. A mohla to být ozvěna, kterou bylo slyšet, ale mohl to být také hlas podivného starce, který seděl ve větru a vánici až docela nahoře na sněhové návěji. Byl celý bílý, tak jako sedlák v bílém huňatém kožichu, měl dlouhé bílé vlasy a bílé vousy, byl docela bledý a měl velké zářící oči.

„Kdopak je tamhleten stařec?“ ptali se vrabci.

„Já vám to povím!“ řekl starý havran, který seděl na kůlu ohrady a uznával blahosklonně, že před pánembohem jsme všichni jenom malí ptáčkové. Proto se také s nimi dal do hovoru a podal jim vysvětlení. „Vím, kdo je ten stařec. Je to Mráz, stařec z minulého roku, není mrtev, jak říká kalendář, naopak, je dokonce poručníkem malého prince Jara, který přijde po něm. Tak je to, Mráz ještě všude vládne! Hu! Jak to ve vás, ptáčkové, praská!“

„No tak vidíte, je to tak, jak vám povídám,“ řekl nejmenší vrabec. „Ten kalendář, to je jenom lidský výmysl, nepřizpůsobil se vůbec přírodě! Měli to nechat na nás, kteří jsme citlivější!“

A uběhl týden, přešly skoro dva. Les byl černý, zamrzlé jezero vypadalo jako těžké, vychladlé olovo. Mraky, a nebyly to mraky, byly to velké, vlhké, ledové chuchvalce mlhy, visely nad krajinou. Velké černé vrány létaly v hejnech, ale nekrákaly, všechno jako by spalo. Tu na jezero sklouzl sluneční paprsek a jezero se zalesklo jako roztavený cín. Sněhová pokrývka na poli a nahoře na pahorku se už tak netřpytila jako dřív, ale bílá postava, sám Mráz, tam ještě pořád seděla se zrakem upjatým

k jihu. Vůbec si nevšimla, že sníh jako by se propadal do země a tu a tam že se objevila zelená místečka a že se to tam hned hemžilo vrabci.

„Čim, čim! Čim, čim! Přijde teď jaro?“

„Jaro!“ znělo to poli a lučinami i černohnědými lesy. Na kmenech stromů se skvěl čerstvou zelení mech. A od jihu přilétli první dva čápi. Každému sedělo na zádech rozkošné dětátko, chlapeček a děvčátko. Políbením pozdravili zemi, a kamkoli nožkama vkročili, všude pod sněhem vyrážely bílé květinky. Ruku v ruce šli nahoru k starému ledovému muži, Mrazu, položili mu svoje hlavinky na hrud' a pak znovu pozdravili. A v touž chvíli všichni tři zmizeli a zmizela celá krajina. Všechno zahalila neprostupná vlhká mlha, náramně hustá a těžká. Za chvíli se mlha zdvihla, zadul vítr, důkladně se do mlhy opřel a zahnal ji, slunce tak hřejivě zářilo – Mráz zmizel a na trůnu Roku seděly krásné děti Jara.

„Tomu se, panečku, říká nový rok!“ chválili si to vrabci. „Teď snad dostaneme zpátky i svoje práva i odškodné za třesnutou zimu!“

Kamkoli se ty dvě děti obrátily, všude vyrážely na keřích a na stromech zelené pupence, tráva povyroستla a osení se krásně zazelenalo. Děvčátko všude kolem sebe rozhazovalo květy. Mělo jich ve své zástěrce spoustu, květy jako by se rojily, pořád jich byla zástěrka plná, ať je děvčátko sebehorněji rozhazovalo. Ve své horlivosti vysypalo celou závej květů na jabloně a na broskve, a tak tu stály v plné nádheře ještě dřív, než dostaly zelené listí.

A děvčátko tleskalo ručkama, i chlapeček tleskal, a tu se objevili ptáci, nikdo nevěděl odkud, a všichni švitořili a zpívali: „Jaro přišlo!“

Byl to nádherný pohled. Mnohá babička vyšla na sluníčko, na zápraží své chaloupky, zachvěla se radostí a dívala se na žluté kvítky, které svítily po celé louce, zrovna tak jako za jejích mladých let. Svět zase omládl. „To je dneska venku krásně,“ říkala.

A les byl ještě hnědozelený, pupen vedle pupenu, ale mařinka tam už kvetla, její květy byly docela čerstvé a nádherně voněly. Byla tu záplava fialek, rostly tu sasanky, velké i malé petrklíče, a v každé travičce bylo množství šťávy a síly. Byl to opravdu nádherný koberec, lákal k posezení. A na tom koberci sedělo jaro, chlapec s děvčátkem, drželi se za ruce, zpívali a usmívali se a rostli a rostli.

Z nebe na ně padal mírný dešťík, ale oni to nepozorovali. Dešťové kapky a slzy radosti splývaly vjedno. Ženich a nevěsta se políbili a v tu chvíli celý les naráz vynučil. A když vyšlo slunce, byly už všechny lesy zelené!

Ruku v ruce kráčeli ženich s nevěstou pod čerstvým listnatým příkrovem, kde sluneční paprsky a ostré stíny byly jedinou změnou v zeleni. V jemných listech byla panenská čistota a osvěžující vůně. Mezi sametově zeleným rákosím a přes pestré kameny zurčely průzračné a hravé říčky a potoky. „Věčně věků a navždycky to tak je a bude!“ pravila celá příroda. A kukačka kukala a skřivánek zpíval, bylo to nádherné jaro. Ale vrby měly na svých květech ještě vlněné palčáky, byly opatrné až hrůza, a to je mrzuté!

A tak mýjely dny a plynuly týdny, a na celou zem jako by se přivalilo vedro. Vlny horkého vzduchu prochvívaly obilím, které víc a víc žloutlo. Na lesních jezerech rozložil bílý leknín velké zelené listy po vodní hladině a ryby hledaly pod těmi listy stín. V závětří na druhé straně lesa pražilo slunce na stěny selského stavení a důkladně prohrálo rozkvetlé růže. Třešně byly obtěžkány šťavnatými, černými, skoro jakoby sluncem sežehnutými plody. A tam seděla spanilá žena Léta, ona, kterou jsme poznali už jako dítě a jako nevěstu, a dívala se na vystupující temná mračna, která se zdvihala ve vlnách jako hory, temnomodré a těžké, stále výš a výše. Mračna přicházela ze tří stran, bylo jich pořád víc a víc, vypadala jako zkamenělé převrácené moře, snášela se k lesu, v němž všechno utichlo jakoby nějakým kouzlem. Každíčký vánek se utišil, každý pták zmlkl, taková nějaká vážnost a očekávání byly v celé přírodě. Ale na cestách a po pěšinách pospíchali lidé, na vozech, na koních i pěšky, chtěli se dostat zavčas pod střechu. Tu se najednou rozsvítilo, jako by slunce prorazilo hradbou mračen, byl to záblesk oslňujícího, vše sežehujícího světla, a pak se zase všechno s rachotem ponořilo do tmy. Voda se valila v proudech. Chvíli byla černá tma a hned zase světlo, chvíli nastalo ticho a hned zase zaburácela bouře. Mladé, hnědě ochmýřené rákosí v močále se dlouze vlnilo, větve stromů mizely za clonou deště, bylo tma a zase světlo, ticho a hned nato hromobití. Obilí a tráva ležely jako potlučené kroupami, jako zaplavené, jako by se už ni-

kdy neměly vzpamatovat. Pojednou přival deště přešel v jednotlivé kapky, slunce zazářilo a na stéblech i na listech se třpytily kapky vody jako perly. Ptáci zpívali, ryby se vymršťovaly z vody, komáři tančili, a tam na kameni, v slané, deštěm zbičované mořské vodě sedělo samo Léto, silný muž se statnými údy a zmáčenými vlasy – omládlý tou čerstvou lázní vyhříval se na teplém slunci. Všechna příroda kolem dokola omládlá. Všechno bujně rostlo, všechno bylo silné a krásné. Bylo léto, teplé, nádherné léto.

A příjemná a sladká byla vůně, která přicházela z žírné jeteliny, a kolem místa, kde se za dávných časů konaly soudy, bzučely včely. Ostružiní se pnulo po oltářním kameni, který se leskl, omyt deštěm, v slunečním svitu. K němu zalétla včelí královna se svým rojem a snášely tam vosk a med. Nikdo to nespatriil kromě Léta a jeho statné ženy, neboť pro ně byl oltář prostřen obětními dary přírody.

Večerní nebe zářilo jako zlato, žádná kostelní bář není tak bohatě pozlácena, a měsíc svítil mezi večerními a ranními červánky. Byl letní čas.

A plynuly týdny a mýjely dny. Lesklé kosy ženců se blyštěly na polích v obilí, větve jabloní se skláněly pod tíží červených a žlutých plodů. Chmel nádherně voněl, jeho šišťice visely ve velkých chomáčích. A pod lískovými keři, na nichž rostly v celých shlucích oříšky, odpočívali muž a žena, Léto se svou vážně zamyšlenou manželkou.

„Jaké bohatství!“ pravila žena. „Kolem dokola všude samé požehnaní, je tu blaze a příjemně. A přece, sama nevím, co to je, ale toužím po odpočinku – klidu! Nenacházím pro to slova! Teď na poli zase všechno zaorávají! Víc, pořád víc chtějí lidé ze země vydobýt! Hle, čápi se sletěli do houfu a krácejí v odstupu za pluhem. Ptáci Egypta, kteří nás nesli vzduchem! Pamatuješ, jak jsme oba jako děti přiletěli sem do severských zemí? Květy jsme přinesli, nádherný sluneční svit a zelené lesy. Ty teď vítr zle pocuchal, hnědnou a tmavnou jako jižní stromy, ale nenesou zlaté plody jako ony!“

„Tak ty plody chceš vidět?“ pravilo Léto. „Nuže, raduj se!“ I pozdvihlo ruku a všechno listí v lese se zbarvilo rudě a zlatě, všechny stromy zaplavila barevná nádhera. Šípkový keř se rděl ohnivě rudými šípkami,

větve bezu byly obsypány velkými, těžkými, černohnědými bezinkami, divoké kaštiny vypadávaly zralé z černo zelených slupek a hlouběji v lese kvetly podruhé fialky.

Ale královna roku byla stále zamlklejší a stále bledší. „Fouká studený vítr,“ říkala, „a v noci jsou vlhké mlhy! Toužím po zemi svého dětství!“

Viděla odlétat čápy, odletěli do jednoho! Vztahovala k nim ruce. Pohlédla vzhůru k hnízdům, byla prázdná, v jednom vyrůstala na dlouhém stonku chrpa a v druhém žlutá pampeliška, jako by hnízdo bylo postaveno jenom proto, aby je ze všech stran chránilo. A do hnízd se nastěhovali vrabci.

„Čim, čim! Kampak se podělo panstvo? Asi jim nedělá dobře, že to tu na ně fouká, a tak se odtud odstěhovali! Šťastnou cestu!“

A víc a víc žloutlo listí v lese, list za listem opadával, fičel podzimní vítr, byl pozdní podzim. Na žlutém spadaném listí ležela královna roku a dívala se laskavými očima na zářící hvězdu a její manžel stál u ní. Poryv větru zvířil listí – listí kleslo zase k zemi, ale královna zmizela a motýl, poslední toho roku, letěl chladným vzduchem.

A tu přišly vlhké mlhy, ledový vítr a tmavé, předlouhé noci. Pán roku tu stál se sněhobílým vlasem, ale sám o tom nevěděl, myslel si, že to jsou sněhové vločky, které mu z mraku napadaly na hlavu. Na zeleném poli ležela slabá vrstva sněhu.

A kostelní zvony vyzváněly k Vánocům.

„Zvony narození vyzvánějí!“ pravil pán roku, „brzy se zrodí nová vladařská dvojice, a mně se dostane odpočinku jako jí, odpočinku v zářící hvězdě!“

A ve svěže zeleném jedlovém lese, kde ležel sníh, stál anděl Vánoc a vybíral mladé stromky na vánoční slavnost.

„Radost ve světnici a pod zelenými větvemi!“ pravil starý pán roku; těch několik týdnů z něho učinilo sněhobílého starce. „Blíží se chvíle mého odpočinku, mladí vládcové roku převz mou korunu a žezlo.“

„A přece ti náleží moc,“ pravil anděl Vánoc, „moc, a ne odpočinek! Necht' sníh leží na mladém osení a zahřívá je! Uč se snášet, když jinému je vzdávána pocta, a ty přece zůstáváš vládcem, uč se být zapomenut, a přece žít! Hodina tvé svobody přijde, až přijde jaro!“

„Kdy přijde jaro?“ zeptal se Mráz.

„Až přiletí čápi!“

A tak vysoko na pahorku na sněhové návěži seděl Mráz s bílými vlasy a sněhobílým vousem, ledově chladný, starý a shrbený, ale silný jako moc zimní bouře a ledu. Díval se k jihu, tak jako tam seděl a díval se minulou zimu. Led praskal, sníh vrzal, bruslaři se proháněli po lesklých jezerech a havrani a vrány se pěkně vyjíмали na bílém podkladu, ani větérek se nehnul. A v tom klidném povětří sepal Mráz ruce a hned byl led mezi pevninami na sáhy silný.

Potom zase přiletěli vrabci z města a ptali se: „Kdopak je tamhleten starý muž?“ A seděl tam zase havran, nebo to byl jeho syn, to je stejně jedno, a řekl jim: „To je Mráz, ten starý muž z loňska! Není mrtev, jak tvrdí kalendář, ale je poručníkem jara, které přijde!“

„A kdy přijde jaro?“ ptali se vrabci. „To budeme mít pěkné časy a lepší vládu. Stará nestála za nic.“

A Mráz, zabrán do tichých myšlenek, kynul bezlistému, černému lesu, v němž každý strom ukazoval krásné tvary a záhyby větví. A za zimního spánku se snášely k zemi ledové mlhy mraků – vládce snil o době svého mládí a své mužné síly. A za svítání byl celý les pokryt nádhernou jinovatkou, to byl letní sen starce Mráze. Slunce setřáslo jinovatku z větví.

„Kdy přijde jaro?“ ptali se vrabci.

„Jaro!“ ozvalo se ozvěnou z pahorků, na nichž ležel sníh. Slunce svítilo tepleji a tepleji, sníh tál, ptáci švitořili: „Přijde jaro!“

A vysoko ve vzduchu přilétal první čáp a za ním hned druhý. Krásné děťátko sedělo každému na zádech, snesli se na širé pole, políbili zemi a potom políbili tichého starce. A Mráz jako Mojžíš na hoře zmizel, mrak jej odnesl.

Byl konec příběhu jednoho roku.

„Je to velmi správné,“ pravili vrabci, „a je to také velmi krásné, ale není to podle kalendáře, a tak to tedy není v pořádku!“